

Inleiding

Sinds de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024 werkt de gemeente Boekel aan het vormgeven van een passende beleidslijn en werkwijze conform deze nieuwe wetgeving.

Bij de behandeling van het Koersdocument Omgevingsvisie in de Raad van december 2024 bleek dat er behoefte was aan duidelijkheid over de rol- en taakverdeling tussen Raad en College onder de Omgevingswet. De Raad heeft het College verzocht een voorstel te doen om heldere én gedragen (werk)afspraken te maken die in lijn liggen met de Omgevingswet.

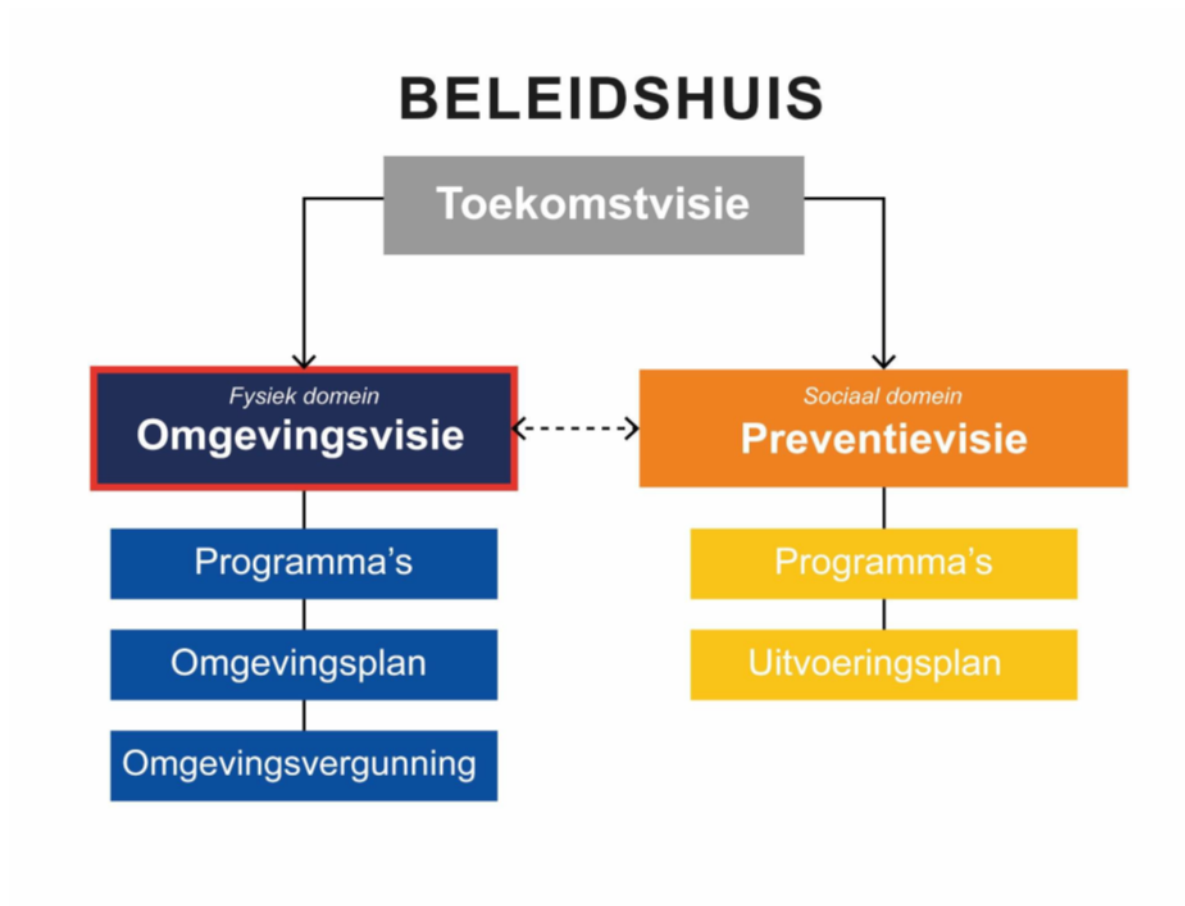
Dit document biedt een overzicht van deze (werk)afspraken. Deels zijn deze afspraken al vormgegeven: door de Omgevingswet of door eerdere afspraken die gemaakt zijn. Aanvullend daarop wordt voorgesteld om te werken met een beleidsnota.

Leeswijzer

Als eerste laten we zien hoe het beleidshuis in Boekel eruit ziet: hoe verhouden verschillende visies en documenten zich tot elkaar. Vervolgens herhalen we hoe de beleidscyclus en de rol- en bevoegdheidsverdeling tussen Raad en College er volgens de Omgevingswet uit ziet. Hierna doen we een voorstel over hoe we deze theoretische basis kunnen vertalen naar praktisch werkende afspraken voor alle betrokkenen binnen de gemeente Boekel.

Beleidshuis

De Visie voor de gemeente Boekel is vastgelegd in de Toekomstvisie gemeente Boekel “De kracht van Boekel”. Deze toekomstvisie is voor het Sociaal Domein verder uitgewerkt in de Preventievisie Boekel Beter. Deze Preventievisie is inmiddels vastgesteld. Voor het Fysieke Domein wordt de toekomstvisie uitgewerkt in de Omgevingsvisie. De Preventievisie en de Omgevingsvisie worden op hun beurt weer vertaald naar programma’s die worden geborgd in Decentrale Regels zoals omgevingsplannen en verordeningen. Dit zogenaamde Beleidshuis is hieronder visueel weergegeven.

Beleidscyclus conform Omgevingswet

Onderstaand figuur geeft de beleidscyclus weer zoals die onder de Omgevingswet geldt. Ook is aangegeven wie primaire aanzet is voor de verschillende stappen: Raad, College of organisatie. Financiën, participatie en samenwerking met ketenpartners staan in het midden omdat deze op elke stap van toepassing zijn.

In de beleidscyclus onder de Omgevingswet zijn bevoegdheden duidelijk afgebakend, maar onlosmakelijk aan elkaar verbonden. Iedere stap bouwt voort op de vorige en is afhankelijk van de samenwerking tussen Raad, College en ambtelijke organisatie:

1. **Gemeenteraad – (Omgevings)visie**

De gemeenteraad stelt de visie vast en is daarmee kaderstellend: hoe ziet de ideale toekomst eruit en wat willen we bereiken? De visie geeft richting, maar blijft op hoofdlijnen.

2. **College – (Omgevings)programma**

Het college werkt de visie uit in programma's, die concreet beschrijven hoe de doelen van de visie kunnen worden gerealiseerd. Het programma gaat over uitvoering: welke acties, projecten en middelen zijn nodig? Binnen het programma kan het college ook een aanzet doen voor decentrale regels, maar deze zijn nog niet juridisch bindend.

3. **Gemeenteraad – Decentrale regels**

Decentrale regels, bijvoorbeeld vastgelegd in het Omgevingsplan, worden door de gemeenteraad vastgesteld. Dit is het juridische instrument waarmee de kaders van de visie en het programma concreet worden vertaald naar bindende regels.

4. **Ambtelijke organisatie – Toestemming, toezicht en handhaving**

De ambtelijke organisatie verleent toestemmingen, ziet toe op naleving en is gemandateerd voor toezicht en handhaving. Zonder deze stap blijft het beleid theoretisch; pas door uitvoering en controle worden de doelen van het programma en de visie daadwerkelijk gerealiseerd.

5. **Monitoring en evaluatie**

Door middel van monitoring en evaluatie wordt inzicht verkregen in de effectiviteit van beleid, programma's en regels. Op basis van deze informatie kunnen raad en college besluiten over bijsturing, nieuwe programma's of aanpassing van de visie.

Geen enkele stap kan op zichzelf staan. De visie geeft richting, het programma maakt uitvoering mogelijk, decentrale regels zorgen voor juridische borging, handhaving zorgt dat regels werken, en monitoring/evaluatie biedt input voor verbetering. Alleen door deze onderlinge samenhang kan de beleidscyclus effectief functioneren.

Het is niet altijd nodig om de volledige beleidscyclus in de "klassieke" volgorde te doorlopen. Afhankelijk van de situatie kunnen sommige stappen worden gecombineerd, overgeslagen of eerder plaatsvinden, zolang de bevoegdheden van Raad, College en ambtelijke organisatie maar duidelijk blijven.

Nb.: de bevoegdheden in bovenstaande beleidscyclus zijn in de Omgevingswet vastgelegd en hier mag niet zomaar van worden afgeweken. De gemeenteraad mag, via bijvoorbeeld delegatie of mandaat, bevoegdheden overdragen aan het college. Het college kan echter geen bevoegdheden overdragen aan de gemeenteraad, omdat dit buiten de wettelijke bevoegdheidsverdeling valt. Dit betekent dat bijvoorbeeld een programma nooit mag worden vastgesteld door de gemeenteraad.

Beleidscyclus: Praktisch maatwerk voor gemeente Boekel

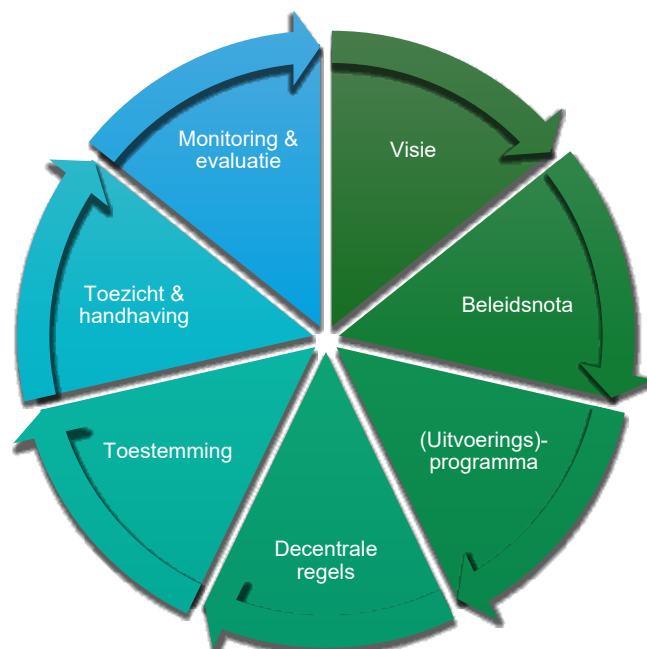
In het Koersdocument dat de raad in december 2024 heeft vastgesteld, is vastgelegd dat Boekel kiest voor een richtinggevende Omgevingsvisie op hoofdlijnen. Een meer uitgewerkte variant, waarin alle thematische kaders volledig en gedetailleerd worden vastgelegd, is ook mogelijk. Vanuit

het Boekelse model van vertrouwen, samenwerking en het beleggen van verantwoordelijkheden waar deze het beste passen, is bewust gekozen voor de variant op hoofdlijnen. Deze keuze verkort de doorlooptijd, verlaagt de kosten en biedt bovendien meer flexibiliteit en ruimte voor bijsturing op de middellange termijn. Dit betekent overigens nadrukkelijk niet dat de rol en het budgetrecht van de gemeenteraad worden beperkt; binnen de beleidscyclus blijft deze wisselwerking tussen raad en college onverminderd van kracht.

Een Omgevingsvisie op hoofdlijnen betekent dat niet alle gewenste uitwerkingen direct zijn vastgelegd. In sommige gevallen is daarom behoefte aan een aanvullende stap tussen visie en uitvoering. Dit speelt met name wanneer de Omgevingsvisie voor een specifiek thema of gebied onvoldoende kaders biedt en er veel beleidsvrijheid bestaat. In zulke gevallen kan een beleidsnota uitkomst bieden. Een beleidsnota zal niet altijd nodig zijn: alleen wanneer de kaders uit de Omgevingsvisie onvoldoende richting geven, kan een beleidsnota helpen om de leemte te vullen. In die gevallen maakt de nota de vertaalslag van ambitie naar concrete beleidsdoelen: de gewenste situatie of het gewenste gedrag. Zo vormt zij, waar dat passend is, de schakel tussen de Omgevingsvisie en de uitvoering. De beleidsnota levert per thema of gebied duidelijke kaders en worden door de raad vastgesteld.

Om het verschil tussen beleidsnota en programma nog verder te onderstrepen zullen we in het vervolg spreken van (uitvoerings-)programma in plaats van programma. Dit benadrukt de focus op uitvoering.

In onderstaande afbeelding is duidelijk gemaakt hoe de Boekelse beleidscyclus er in de praktijk uitziet:

In onderstaande tabel staan de verschillende instrumenten uit het voorgestelde Boekelse Beleidshuis naast elkaar:

Naam Omgevingswet	Visie		Programma	Decentrale regels
Oude naam Boekel	Kadernota, visie, koersdocument	Nota, agenda, visie, uitvoeringsprogramma	Uitvoeringsprogramma of agenda	Verordeningen, bestemmingsplan
Nieuwe naam voor Boekel	Visie	Beleidsnota	(Uitvoerings-)programma	Verordening of Omgevingsplan
Horizon/looptijd	10 - 20 jaar	4 - 10 jaar	1 - 4 jaar	Onbeperkt, situationeel bepaald
Actualisatie	Indien nodig (indicatief 10 jaar)	Indien nodig	Indien nodig (indicatief jaarlijks)	Indien nodig
Ambities en doelen	Ambities, doelstellingen, richting, kaderstellend	Vertaling van ambities, visie, in doelstellingen en risico's, kaderstellen	Doelstellingen beleidsnota vertaald naar concrete resultaten, acties en middelen	Juridisch bindende regeling
Bevoegdheid	Gemeenteraad	Gemeenteraad	College	Gemeenteraad
Financiën	In hoofdlijnen kosten en dekking aangeven	Kosten en dekking duidelijk voor het deel dat wordt uitgevoerd (link naar begroting en programma's)	Vastgesteld in beleidscyclus, waar nodig nader gespecificeerd	Financiële vertaalslag in programma en P&C-cyclus
Voortgang en verantwoording	College aan Raad tussentijds, bij afwijkingen en bij aflopen visie	College aan Raad via begroting en jaarverslag en overige (raadsbrieven)	Draagt bij aan 'Wat gaan we ervoor doen' in de begroting	Geen wettelijke verplichting en verantwoording

Met behulp van deze tabel wordt duidelijk welke instrumenten, wanneer, met welke kaders en onder wiens bevoegdheid worden op- en vastgesteld. Door deze werkwijze zowel bestuurlijk als ambtelijk te omarmen wordt een eenduidige, praktisch en toegesneden werkwijze afgesproken. Hiermee wordt het beleidshuis en de beleidscyclus van de Omgevingswet Boekels gemaakt.